

УДК:811.161.2(091)(092)

Людмила Довбня

ORCID ID: orcid.org/0000-0001-5353-3327

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української лінгвістики і методики навчання,
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»,
вул. Сухомлинського, 30, 08400, м. Переяслав-Хмельницький, Україна
ljudmila_d@ukr.net

Тамара Товкайло

ORCID ID: orcid.org/0000-0001-7142-3164

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української лінгвістики і методики навчання,
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»,
вул. Сухомлинського, 30, 08400, м. Переяслав-Хмельницький, Україна
tovkaylo_t@ukr.net

МОВОЗНАВЧИЙ ДОРОБОК ІВАНА ОГІЄНКА

У статті втілено намір здійснити науковий аналіз мовознавчої спадщини Івана Огієнка – громадського діяча, філософа, історика, педагога, книгознавця, редактора, богослова, теоретика канонічного права, ученого-мовознавця, поета, прозаїка, есеїста. Незважаючи на потужний науковий внесок ученого в українське і слов'янське мовознавство, його доробок потребує подальший досліджень, що зобов'язує сучасників і прийдешні покоління повернути суспільству й оцінити належним чином напрацювання великого подвижника. Власне цим зумовлюється актуальність поданої статті. Метою розвідки є аналіз мовознавчої спадщини Івана Огієнка, оскільки вона є глибинним складником національного гуманітарного вчення, спрямованого на розвиток та популяризацію українського слова, усталення норм. Його праці є ключовим етапом у розвитку історії та культури рідної мови, її лексикології та лексикографії, в унормуванні українського наголосу тощо.

Ключові слова: Іван Огієнко, українське мовознавство, історія і культура мови, лексикографія, специфіка наголошування, граматики і стилістики, державницьке значення мови, українознавча спадщина.

В статтє воплощено намерение осуществити научный анализ языковедческого наследия Ивана Огиенко – общественного деятеля, философа, историка, педагога, книговеда, редактора, богослова, теоретика канонического права, ученого-языковеда, поэта, прозаика, эссеиста. Незвзирая на мощный научный вклад ученого в украинское и

славянское языкознание, его труды нуждаются в дальнейших исследованиях, что обязывает современников и грядущие поколения вернуть обществу и оценить должным образом наследие ученого. Собственно этим предопределяется актуальность статьи. Ее целью является анализ языковедческих трудов Ивана Огиенко, поскольку они представляют собой важную составляющую национального гуманитарного учения, направленного на развитие и популяризацию украинского слова, формирования норм. Его труды являются ключевым этапом в развитии истории и культуры родной речи, ее лексикологии и лексикографии, в нормализации украинского ударения и т. п.

Ключевые слова: Иван Огиенко, украинское языкознание, история и культура речи, лексикография, специфика ударения, грамматика и стилистика, значение языка для государственности, украиноведческое наследие.

The article intends to carry out a scientific analysis of the linguistic heritage of Ivan Ohienko – a public figure, a philosopher, a historian, a pedagogue, a book scholar, an editor, a theologian, a theorist of canon law, a linguist, a poet, a prose writer and an essayist. Despite the powerful scientific contribution of the scientist to Ukrainian and Slavic linguistics, his work requires further research that obliges contemporaries and future generations to return to society and to properly evaluate the work of a great devotee. In fact this determines the actuality of the article. The purpose of the survey is to analyze the linguistic heritage of Ivan Ohienko, as it is a profound component of the national humanitarian doctrine, aimed at the development and popularization of the Ukrainian word, the establishment of norms. His work is a key step in the development of the history and culture of his native language, of its lexicology and lexicography, in the normalization of Ukrainian accent, and so on.

A man of encyclopedic knowledge, I. Ohienko made a powerful contribution to the linguistic sphere; in particular, he began the learning of the history of the Ukrainian language by students, studied lexicology and phraseology, grammar and stylistics of the modern Ukrainian language, paid much attention to the issues of the Old Slavic language. The researcher studied the monuments of Ukrainian writing with due diligence.

The questions of the historical development of language were the object of the scientific interests of the academic.

He departed from the traditions of considering Slavic alphabets isolated, narrowly, locally, and suggested and substantiated their consideration in the relationship; as well as from the settled thought of the later development of the Ukrainian literary language, professionally arguing its appearing long before the adoption of Christianity.

At the same time, it should be noted that this exploration does not exhaust the analysis of the Ukrainian language heritage of I. Ohienko in general and

linguistic in particular. The subject of further research should be a detailed linguistic analysis of individual surveys of the scientist in the context of his social patriotic beliefs, which he fulfilled during emigration.

Key words: *Ivan Ohienko, Ukrainian linguistics, history and language culture, lexicography, specifics of emphasis, grammar and stylistics, state value of the language, Ukrainian language heritage.*

Постановка проблеми. До когорти Великих Українців з глибокою пошаною можна віднести Івана Огієнка – громадського діяча, філософа, історика, педагога, книгознавця, редактора, богослова, теоретика канонічного права, ученого-мовознавця, поета, прозаїка, есеїста. Незважаючи на потужний науковий внесок ученого в українське і слов'янське мовознавство, його доробок потребує подальший досліджень, що зобов'язує сучасників і прийдешні покоління повернути суспільству й оцінити належним чином напрацювання великого подвижника. Власне цим зумовлюється актуальність поданої статті. «Виклики сучасного українського суспільства спонукають дослідників до відродження забутих імен і повернення їх на терени рідної землі. З огляду на це особливої актуальності набуває необхідність ознайомлення широкого фахового загалу із науковими розвідками вченого та їх різноаспектний коментар» (Довбня, Товкайло, 2016: 16).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному мовознавстві є немало дослідників, праці котрих присвячені науковій, теологічній і громадській спадщині величних постатей минулого, з-поміж яких яких чільне місце відводиться Іванові Огієнку (митрополиту Іларіону). Дослідженню його наукової і суспільної діяльності присвячені розвідки М.Тимошика, В.Христенюк, Л.Рєви та ін., у яких, зокрема, аналізуються окремі сторінки життєпису вченого і громадського діяча, його мовознавчі здобутки та релігійна діяльність. Однак з огляду на недостатність аналізу мовознавчих розвідок І.Огієнка, на сучасному етапі постала необхідність їх детального аналізу.

Мета статті – здійснити мовознавчий аналіз наукового доробку І.Огієнка.

Духовне становлення нашої країни спонукає дослідників до повернення соціуму невинно забутих постатей. «Серед цих несправедливо забутих величних імен, які уособлюють собою хресний шлях українського народу до незалежності, демократичності, соборності, омріяний і вистражданий багатьма поколіннями українців й ім'я Івана Івановича Огієнка (митрополита Іларіона) – громадського діяча, філософа, історика, педагога, книгознавця, редактора, богослова, теоретика канонічного права, ученого-мовознавця, поета, прозаїка, есеїста... Важко сказати, у якій іпостасі Іван Огієнко залишив найпомітніший слід. Одне незаперечне: він чесно та віддано служив українській справі, до останніх днів життя не полишав подвижницької

діяльності на ниві відродження нації, її мови й культури» (Огієнко, 2007: 7).

Виклад основного матеріалу. І.Огієнко народився 15 січня 1882 р. в м. Брусиліві Радомишльського повіту Київської губернії. Після закінчення військової фельдшерської школи в Києві розпочав навчання на історико-філологічному факультеті Університету Св.Володимира. Початок ХХ ст. ознаменувався для нього активним громадським пошуком, що засвідчує його співпраця з виданнями «Громадська думка» й «Рада», долучення до справ Наукового товариства імені Тараса Шевченка та «Просвіти». У 1909 р. І.Огієнко закінчив навчання в університеті, після чого залишився працювати на кафедрі російської мови. Згодом він розпочав викладання українською мовою і розробив нову навчальну дисципліну «Історія української мови».

Наступним етапом фахового сходження І.Огієнка було його введення до складу ради Міністерства освіти. Саме він ініціював створення Українського державного університету. «До урочистого відкриття цього навчального закладу професор І.Огієнко розробляє новий курс лекцій «Українська нова культура». Постає гостра проблема запровадження української мови в державні інституції, навчальні заклади, церкву. У Києві одна за одною великими тиражами виходять навчальні книги, автором яких був Огієнко: «Рідна мова в українській школі» (1918), «Українська граматика» (1918), а також «Наглядна таблиця українського правопису» (1917)» (Пальоха О.).

У період 1918–1920 рр. І.Огієнко очолював Кам'янець-Подільський університет, а в 1924–1926 рр. викладав українську філологію в учительській семінарії Львова. Згодом був запрошений у Варшавський Університет, у Православний Богословський Відділ. Працюючи в Польщі, не полишав турботи про Батьківщину і всіляко сприяв популяризації української духовності й культури, започаткувавши журнали «Рідна мова» (1933–39) і «Наша культура» (1935–37), наскрізною лінією яких є ідея про те, що один народ повинен мати єдину літературну мову і правопис, та видавши релігійну літературу українською мовою: це, перш за все, «Молиovníк для православних українських дітей», «Холмський Православний Народний календар на 1944 рік», «Літургія Святого Отця нашого Івана Золотоустого», «Чин Божественних страстей Христових або Пасії», «Молебень на Новий Рік» тощо.

На соборі українських православних єпископів у 1940 р. І.І. Огієнку було надано ім'я Іларіон. «Тільки за 1940–1941 роки Митрополит Іларіон спромігся повернути 62 церкви та відновити 117 парафій, які у довоєнний період було забрано у православних і переосвячено у католицькі храми. В усій єпархії було введено українську мову, яка фактично набула офіційного статусу» (Пальоха О.).

Новим етапом життя І.Огієнка стали 1944–1947 рр., коли він змушений був емігрувати до Швейцарії, а згодом – до Канади, де він не

припиняв діяльності із ментального росту української нації та популяризації українського слова у світі через видання «Слово істини» та «Віра й культура».

Канадський період був важливою віхою життя митрополита Іларіона. Саме там він стає першоєрархом Української Православної церкви. За його сприяння проголошено Акт об'єднання трьох українських автокефалій за кордоном. «І.Огієнко здійснив перший автентичний переклад Святого Письма українською мовою. Цим Митрополит Іларіон забезпечив право українського народу на звернення до Бога рідною мовою, заклав підвалини організаційного оформлення української православної автокефалії та національно-мовної єдності українців України і діаспори» (Пальоха О.).

29 березня 1972 р. І.Огієнка не стало. Він похований далеко від Батьківщини, для розквіту якої поклав своє життя, – у Вінніпезі. «Я робив, що міг, решту дороблять наступники», – таку життєву настанову залишив він нащадкам по собі.

Людина енциклопедичних знань, І.Огієнко зробив потужний внесок у мовознавчу сферу, зокрема започаткував вивчення студентами історії української мови, досліджував лексикологію і фразеологію, граматику і стилістику сучасної української мови, значну увагу приділяв питанням старослов'янської мови. Особливо ретельно науковець досліджував пам'ятки українського письма: «Остромирове Євангеліє», «Чуднівський Псалтир», «Ізборник Святослава» тощо.

Об'єктом наукових інтересів ученого були питання історичного розвитку мови, висвітлені ним у таких працях: «Повстання азбуки й літературної мови в слов'ян», «Кирило і Мефодій», «Історія української літературної мови», «Історія старослов'янської мови» та ін. Він відійшов від традицій розглядати слов'янські азбуки відокремлено, вузько, локально, а запропонував і обґрунтував їх розгляд у взаємозв'язку, як і від усталеної думки про пізніший розвиток української літературної мови, фахово аргументуючи її виникнення задовго до прийняття християнства.

Дещо пізніше, на основі ретельно досліджених архівних даних, всупереч офіційному мовознавству, вчений сміливо обґрунтовує свою концепцію походження української літературної мови, яка народилася ще в глибоку давнину, задовго до офіційного прийняття християнства. Детально про це він пише в своїх працях «Руські переклади в Херсонесі в 860 році» (1927), «Кирило і Мефодій» (1927), «Повстання азбуки й літературної мови в слов'ян» (1937).

З-поміж інших наукових розвідок на особливу увагу заслуговує згадана вище розлога праця «Історія церковнослов'янської мови» у 12-ти томах, яка охоплює як історичні етапи розвитку мовної системи, життя і діяльність Костянтина і Мефодія, так і фактичний матеріал із фонетики і графіки, морфології та синтаксису старослов'янської мови, а також історію перекладів релігійних книг церковнослов'янською та

живими слов'янськими мовами. Видання мало таку структуру:

Томи 1-2. Костянтин і Мефодій, їх життя і діяльність.

Том 3. Костянтин і Мефодій. Джерела.

Том 4. Повстання азбуки й літературної мови у слов'ян.

Том 5. Пам'ятки старослов'янської мови X-XI віків.

Том 6. Фонетика церковнослов'янської мови.

Том 7. Морфологія церковнослов'янської мови.

Том 8. Складня церковнослов'янської мови.

Том 9. Історія церковнослов'янської вимови і наголосу.

Том 10. Слов'янська палеографія.

Том 11. Історія перекладів (і їх виправлень) Св. Письма та Богослужбових книг на церковнослов'янську мову.

Том 12. Історія перекладів Св. Письма та Богослужбових книг на живі слов'янські мови.

Згадана праця вирізняється з-поміж інших масштабністю аналізованого матеріалу та глибиною авторських узагальнень, що дає підстави віднести її до надбань світової славістики.

І.Огієнко запропонував і своєрідне бачення періодизації історії української літературної мови. «Так, учений виділяв у її розвитку такі періоди та підперіоди: 1. Стара українська літературна мова (IX – XVI ст.): 1) церковнослов'янська мова (з IX ст.); 2) нова середньо-церковнослов'янська мова (з XII ст.); 3) актовна мова (XIV – XVI ст.). 2. Нова українська літературна мова (з другої половини XVI ст.): 1) книжна українська мова (XVII – XVIII ст.); 2) утвердження нової української літературної мови (з 1798 р.); 3) українська літературна мова доби русифікації (1917 – 1923 рр.); 4) українська літературна мова доби українізації (1923 – 1933 р.р.), 5) українська літературна мова доби комунікації (1933 – ...рр.).

Аналізуючи історичні періоди розвитку української літературної мови, мовознавець керувався такими чинниками, як зміна структури літературної мови, її суспільних функцій і стильової диференціації, відношень між літературною та розмовною мовами, співвідношення між історією української мови та історією української літератури і культури, зміна основи української літературної мови» (Христенко: 106). На основі фактичних даних історії української літературної мови учений виробив сутність та ознаки мови сучасної.

Особливу увагу дослідник приділяв комунікативним ознакам мовлення, таким як ясність, чіткість, точність, правильність, чистота тощо. Мовознавець застерігав від надмірного вживання регіональної лексики та її форм, а також запозичень, оскільки українська мова має достатню кількість засобів для вираження думок у всіх сферах суспільного життя. «Вживати чужих слів і виразів тоді, коли існують на те саме й свої добрі слова та вирази – це шкодити чистоті своєї літературної мови» (Огієнко, 1936: 294).

Не менш важливими є лексикографічні напрацювання вченого у сфері україністики, до яких перш за все слід віднести «Український правописний словник» (1923 р.), доповнений і перевиданий у 1925 р., та «Український стилістичний словник». Він продовжував лексикографічну практику в започаткованих ним часописах «Рідна Мова», «Наша Культура», «Віра й Культура». Особливу увагу приділяв питанням нормалізації українського наголосу в літературному мовленні й діалектах. Окрім того, І.Огієнкові належить «Історичний словник української граматичної термінології», де автор втілює намір зібрати українську мовознавчу термінологію і простежити її еволюцію, та «Граматично-стилістичний словник Шевченкової мови». У період пастирської діяльності учений видав «Церковний словничок», де подано найважливіші церковні терміни в українському перекладі.

«Вершиною словникотворчої діяльності Івана Огієнка можна без перебільшення назвати чотиритомний «Етимологічно-семантичний словник української мови», який налічує не одну тисячу сторінок і який за структурою, широтою залучення лексичного матеріалу, значенням для мовознавчої науки цілком заслуговує бути поставленим в один ряд з академічним виданням подібного типу» (Тимошик М.).

Професор І.Огієнко надавав мові державницького, націєтворчого значення, що підтверджено становленням і розвитком українського суспільства. «Мова – душа кожної національності, її святощі, її найцінніший скарб... Звичайно, не сама по собі мова, а мова як певний орган культури, традиції. В мові наша стара й нова культура, ознака нашого національного визнання... І поки живе мова – житиме й народ, як національність. Не стане мови – не стане й національності: вона геть розпорошиться поміж дужчим народом... От чому мова має таку велику вагу в національному рухові. Тому й вороги наші завжди так старанно пильнували, аби заборонити насамперед нашу мову, аби звести та знищити її дощенту. Бо німого, мовляв, попхаєш, куди забажаєш...» (Огієнко, 1918: 239-240).

Доречними для повсякденного користування є практичні настанови великого вченого-патріота:

- 1) Мова – то серце народу: гине мова – гине народ.
- 2) Хто цурається рідної мови, той у саме серце ранить свій народ.
- 3) Літературна мова – то головний двигун розвитку духовної культури народу, то найміцніша основа її.
- 4) Уживання в літературі тільки говіркових мов сильно шкодить культурному об'єднанню нації.
- 5) Народ, що не створив собі соборної літературної мови, не може зватися свідомою нацією.
- 6) Для одного народу мусить бути тільки одна літературна мова й вимова, тільки один правопис.
- 7) Головний рідномовний обов'язок кожного свідомого громадянина – працювати для збільшення культури своєї літературної мови.

- 8) Стан літературної мови – то ступінь культурного розвитку народу.
- 9) Як про духовну зрілість окремої особи, так і про зрілість цілого народу судять найперше з культури його літературної мови.
- 10) Кожний свідомий громадянин мусить практично знати свою соборну літературну мову й вимову та свій соборний правопис, а також знати й виконувати рідномовні обов'язки свого народу (Тимошик М.).

Висновки. Отже, мовознавча спадщина великого українця є глибинним складником національного гуманітарного вчення, спрямованого на розвиток та популяризацію українського слова, усталення норм. Його праці є ключовим етапом у розвитку історії та культури рідної мови, її лексикології та лексикографії, в унормуванні українського наголосу тощо. Водночас слід констатувати, що цією розвідкою не вичерпується аналіз українознавчої спадщини І. Огієнка загалом і лінгвістичної зокрема. Предметом подальших досліджень має стати детальний мовознавчий аналіз окремих розвідок ученого в розрізі його громадсько-патріотичних переконань, які були реалізовані ним під час еміграції.

Список використаних джерел

1. Довбня Л., Товкайло Т. Агатангел Кримський – подвижник української мовознавчої науки. *Теоретична і дидактична філологія*. Переяслав-Хм., 2016. Вип. 23. С. 16-22.
2. Огієнко І. Історія української літературної мови. Упор., авт. іст.-біогр. нарису та приміт. М.С. Тимошик. К.: Либідь, 1995. 296 с.
3. Огієнко І. Розвій літературної мови: На увагу нашим письменникам. *Рідна мова*. 1936. 47/43.
4. Огієнко І. Українська культура. К., 1918. URL: https://besplatka.ua/uk/obuyavlenie/ogiyenko-i_ukrayinska-kultura_-reprintne-vidtvorennya-900982 (дата звернення: 14.06.2018).
5. Огієнко І. «Я все зробив, що міг зробити...»: Бібліографічний покажчик / Уклад. Л.Оленич, В.Чупрова. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 112 с.
6. Пальоха О. 15 січня – День народження І.І.Огієнка (1882–1972) – українського церковного і громадського діяча, мовознавця, історика церкви. URL: <http://emlab.ho.ua/Obrantsi/Ogienko,%20biografija.html> (дата звернення: 11.07.2017).
7. Полюга Л. Іван Огієнко про мову в українській церкві. *Вісник Львівського університету*. Серія журналістики. 2004. Вип. 25. С.240-246. DOI: http://old.journ.lnu.edu.ua/publications/visnyk25/Visnyk25_P2_04_Poluha.pdf.
8. Рева Л. Внесок вченого-енциклопедиста Івана Івановича Огієнка в мовознавчу науку (за фондами Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського НАН України). URL: <http://litmisto.org.ua/?p=25392> (дата звернення: 11.07.2017).

9. Тимошик М. Іван Огієнко (митрополит Іларіон) в обороні української мови. URL: <http://litopys.org.ua/ohukr/ohu01.htm> (дата звернення: 11.07.2017).
10. Христенюк В. Мовознавчі студії Івана Огієнка. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/6979/1/Hristenok.pdf> (дата звернення: 11.07.2017).

References

(Транслітерація)

1. Dovbnia L., Tovkailo T. Ahatanhel Krymskyi – podvyzhnyk ukraïnskoï movoznavchoï nauky. *Teoretychna i dydaktychna filolohiia*. Pereiaslav-Khm., 2016. Vyp. 23. S. 16-22 (ukr).
2. Ohiienko I. Istoriiia ukraïnskoï literaturnoi movy. Upor., avt. ist.-biohr. narysu ta prymit. M.S. Tymoshyk. K.: Lybid, 1995. 296 s (ukr).
3. Ohiienko I. Rozvii literaturnoi movy: Na uvahu nashym pysmennykam. *Ridna mova*. 1936. 47/43 (ukr).
4. Ohiienko I. Ukraïnska kultura. K., 1918. URL: https://besplatka.ua/uk/obyavlenie/ogiyenko-i_-ukrayinska-kultura_-reprintne-vidtvorennya-900982 (data zvernennia: 14.06.2018) (ukr).
5. Ohiienko I. «Ia vse zrobyv, shcho mih zrobyty...»: Bibliografichnyi pokazhchyk / Uklad. L. Olenych, V. Chuprova. Ternopil: Pidruchnyky i posibnyky, 2007. 112 s (ukr).
6. Palokha O. 15 sichnia – Den narodzhennia I.I.Ohiiienka (1882–1972) – ukraïnskoho tserkovnoho i hromadskoho diiacha, movoznavtsia, istoryka tserkvy. URL: <http://emlab.ho.ua/Obrantsi/Ogienko,%20biografija.html> (data zvernennia: 11.07.2017) (ukr).
7. Poliuha L. Ivan Ohiienko pro movu v ukraïnskii tserkvi. *Visnyk Lvivskoho universytetu*. Seriiia zhurnalistyky. 2004. Vyp. 25. S. 240-246. DOI: http://old.journ.lnu.edu.ua/publications/visnyk25/Visnyk25_P2_04_Poluh_a.pdf (ukr).
8. Reva L. Vnesok vchenoho-entsyklopedysta Ivana Ivanovycha Ohiiienka v movoznavchu nauku (za fondamy Natsionalnoi biblioteky Ukrainy im. V.I. Vernadskoho NAN Ukrainy). URL: <http://litmisto.org.ua/?p=25392> (data zvernennia: 11.07.2017) (ukr).
9. Tymoshyk M. Ivan Ohiienko (mytropolyt Ilarion) v oboroni ukraïnskoï movy. URL: <http://litopys.org.ua/ohukr/ohu01.htm> (data zvernennia: 11.07.2017) (ukr).
10. Khrystenok V. Movoznavchi studii Ivana Ohiiienka. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/6979/1/Hristenok.pdf> (data zvernennia: 11.07.201) (ukr)

Статтю рекомендовано до друку
кандидатом філологічних наук, доцентом,
доцентом кафедри української лінгвістики та методики навчання
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»
Кардаш Ларисою Василівною

Стаття надійшла до редакції 20 серпня 2018 року

Людмила Довбня

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української лінгвістики і методики обучения
ГВУЗа «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди»,
ул. Сухомлинського, 30 08401, г. Переяслав-Хмельницький, Україна,
ljudmila_d@ukr.net

Тамара Товкайло

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української лінгвістики і методики обучения
ГВУЗа «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди»,
ул. Сухомлинського, 30 08401, г. Переяслав-Хмельницький, Україна,
tovkaylo_t@ukr.net

ЯЗЫКОВЕДЧЕСКИЕ ТРУДЫ ИВАНА ОГИЕНКО

Liudmila Dovbnia

Ph. D in Philology, Associate Professor, Associate Professor of Ukrainian
Linguistic and Teaching Methods Department
SHEE «Pereiaslav-Khmelnyskyi Hryhorii Skovoroda
State Pedagogical University»,
30, Sukhomlynskyi Str., Pereiaslav-Khmelnyskyi, Ukraine, 08401
ljudmila_d@ukr.net

Tamara Tovkaylo

Ph. D in Philology, Associate Professor, Associate Professor of Ukrainian
Linguistic and Teaching Methods Department
SHEE «Pereiaslav-Khmelnyskyi Hryhorii Skovoroda
State Pedagogical University»,
30, Sukhomlynskyi Str., Pereiaslav-Khmelnyskyi, Ukraine, 08401
tovkaylo_t@ukr.net

THE LINGUISTIC WORK OF IVAN OHIENKO